

Beweging gevangen in stilstand

De abstract-geometrische werken van de Amerikaan Joseph Montgomery en de schilderijen van de Haagse kunstenaar Willem Hussem verschillen veel van elkaar. Naast elkaar geplaatst ontstaan ook verrassende overeenkomsten.

Door Eline van der Haak

RECENSIE

Al jaren geleden werden de galeriehouders Jaring Dürst Britt en Alexander Mayhew op verschillende momenten gegrepen door het werk van de Haagse schilder, beeldhouwer en dichter Willem Hussem (1900-1974). Sinds kort beheren zij de nalatenschap van deze veelzijdige kunstenaar, waarmee een langgekoesterde wens in vervulling is gegaan. In de voorruimte van hun galerie zijn momenteel vijf schilderijen van Hussem te zien. Het betreft een vooraankondiging van de solo-expositie in 2019, maar laat tegelijk zien hoe goed het werk zich verhoudt tot hedendaagse kunst.

Zo past het prima naast dat van de Amerikaanse kunstenaar Joseph Montgomery (1979) die nu zijn tweede solotentoonstelling heeft bij de galerie. De titel 'Joe' verwijst naar de naam van de kunstenaar, die in het dagelijks leven door iedereen als zodanig wordt aangesproken. Zijn officiële naam, die vooral in formele situaties van toepassing is en tegelijk zijn kunstenaarschap representeert, is Joseph. De namen staan in zekere zin symbool voor de verschillende posities of rollen die hij aanneemt, maar ook in hem verenigd zijn.

De abstract-geometrische werken van Montgomery zijn allemaal opgebouwd uit wiggen (schuin toelopende blokjes waarmee je iets kunt vastklemmen) die iedereen kan kopen in een bouwmarkt. De kunstenaar gebruikt een speciaal voor hem gecreëerd computerprogramma dat bepaalt hoeveel wiggen er naast elkaar geplaatst moeten worden. Vervolgens maakt hij beslissingen over welke hoeveelheden hij naast elkaar plaatst, hij kiest de kleur, de achtergrond et cetera. In feite komen ze dus tot stand uit een soort samenspel tussen mens en machine. Zo vindt de kunstenaar dat 'schilderen een weergave van keuzes maken is, niet van het creëren van iets unieks'. Ook vindt hij het belangrijk dat de toeschouwer kan zien dat hij arbeid heeft verricht, dat hij een actieve handeling heeft verricht om tot het uiteindelijke werk te komen. In deze uitspraken zit een zekere tegenstrijdigheid, omdat het nemen van beslissingen tijdens het proces tegelijk in hoge mate invloed heeft op de esthetiek. Al

vormt de computer een schets van hoe het eruit zou moeten zien, daarna zorgt de kunstenaar steeds voor verschillende invullingen hiervan. En juist door die beslissingen heeft ieder afzonderlijk werk weer zijn eigen identiteit en waarde die het onderscheiden van het andere. In die zin is ieder werk natuurlijk wel uniek. Deze dubbelzinnigheid die misschien eigen is aan ieder kunstwerk, komt zo op de voorgrond te staan en wordt hiermee deel van het onderwerp.

Positie toeschouwer

Montgomery speelt niet alleen met de meerduidige positie van de kunstenaar, maar ook met die van de toeschouwer. Bij een aantal van zijn recentste creaties heeft hij de stroken tussen de wiggen van spiegels voorzien. Hierdoor zie je dus jezelf tijdens het kijken, weliswaar gefragmenteerd door onderbrekingen van de houten wiggen. Stukjes van jezelf zijn onderdeel van het kunstwerk en deel van de ruimte van de kunstenaar geworden. Ineens kun je jezelf de vraag stellen wie nu precies gereflecteerd wordt, jijzelf,

Je ziet jezelf tijdens het kijken, gefragmenteerd door onderbrekingen van de houten wiggen

Montgomery of allebei? Ook dit mechanisme is misschien wel altijd aan de orde bij het kijken naar kunst, maar wordt op deze manier extra benadrukt.

Waar de methode van Joseph Montgomery vooral gebaseerd is op een idee van ratio, lag dit voor Willem Hussem juist geheel anders. De laatste liet zich inspireren door het zenboeddhisme en zocht vooral op een intuïtieve manier naar de juiste balans op het doek. Met krachtige, doorlopende streken ontstaan composities van abstracte vormen waarin zowel stilstand als dynamiek te vinden is. Dit is net zo goed aan de hand bij het werk van Montgomery. De strakke lijnen zijn tegelijk grof door de rafelrandjes en onregelmatigheden, eigen aan het materiaal. Daarnaast zorgt het wiggenpatroon voor een bewegend ritme. Het zoeken naar nieuwe wegen binnen de beeldende kunst is van alle tijden en zorgt voor uiteenlopende oplossingen en tegelijk verrassende overeenkomsten.

Joseph Montgomery: 'Joe', en Willem Hussem, t/m zondag 23 december, donderdag t/m zondag 12.00-18.00 uur, Dürst Britt & Mayhew, Van Limburg Stirumstraat 47.
Meer informatie: www.durstbrittmayhew.com

Joseph Montgomery, 'Image Four Hundred Seventy Seven', 2018.

| Foto: Gert-Jan van Rooij

Willem Hussem, 'Untitled', 1964.

| Foto: Gert-Jan van Rooij